

ják meg (6140/1923. M. E. R. 2. §.) . . . Az utóbbi évek során e bérmegeállapítások rendszeresen ugyan a haszonbér felemelését célozták és érték el. A rendeletek szövegezése és célja azonban az esetleges leszállításokat sem zárja ki és ezek lehetősége mindinkább gyakorlati is. Ily szempontból pedig az idézett és a hozzájuk hasonló rendeletekben többet kell látnunk, mint magánjogi szükségsszabályokat, vagy a valorizációs törvény előrevetett árnyékát. Nevezetesen annak élesen és többszörösen kifejezett hangsúlyozását, hogy már mai jogunkban is a mezőgazdasági haszonbérlet, hazánk gazdasági életének emez igen fontos, mondhatni az adósvétel mellett második alapszerződése magában hordja a *clausula rebus sic stantibus*, vagyis eredeti tartalmával csak addig áll fenn, amíg a gazdasági viszonyok gyökeres változása azt ki nem zárja. A haszonbérleti szerződés gazdasági háttérének tetemes eltolódása ellenben a szerződés bírói módosításához, esetleg a túlságos módosítás következményeként az ezáltal hátrányba került fél rendkívüli felmondásához is vezethet (arg. 6140/1923. M. E. R. 18. §. és az id. rend. megfelelő szabályai).“

Mindehhez nem kell több kommentár. A Rendelet törvényességére és hatályosságára vonatkozó fejtegetéseim helyességét e mértékadó tényezők kétségtelenül approbálták.

Dr. Szilágyi Arthur Károly azzal végzi tanulmányát, hogy a bírónak ki kell mondania, hogy a Rendelet nem törvényes, vagy ha ezt nem mondhatná ki, ki kell mondania, hogy az hatályát veszítette.

E végkonkluzióval szemben ismét más szavaira hivatkozva idézem Szent Ágostonnak Werbőczy Hármaskönyve Előbeszédében 15. cím 1. szakaszában leírt következő igéjét: „*A jó bíró semmit sem tesz önkényből, hanem a törvények és jog szerint mond ítéletet*“.

JOGÉLET

Szászy Béla

A zürös-zajos magyar közéletből eltávozott egy zajtalan és halkszavu magyar. Csodálatos jelenség, hogy nálunk, ahol a hang erőssége jogán követelnek meghallgattatást, akadnak kivételes egyesek, akik éppen halkszavúsággal tudnak csendet teremteni magukkal —

ennek a ritka varázsnak fegyverével, hogy annak a valakinek a mondanivalójára kíváncsian várnak. Egyébként is volt egy másik ellentétes vonás élete folyásában: hosszú évek óta állott a jogalkotás előterében — és kevesebb ember élt eltávolodottabban a napi élet zajától, mint Ő. Fiatalon tanárkodással kezdte pályáját — és ha hamarosan hátat fordított is a kathedrának, a tanári karakter indelebile körülövezte őt élete fogytaig. Kontempláló természet volt — problémalátó, de megoldást kereső fő. Magasan az eseti empirizmus fölött, érezte és tudta a jogszabály átfogó erejét, hatásának széleskörű radiusát, a kimondott törvényszónak az elgondolt tartalomtól való akaratlan elhajlását. Ez a lelki alkat predestinálta őt a codifikatorságra és nála nem, a hivatali karrier momentán érvényesülési lehetőségei, nem a sikerkergetés cikk-cakk vonala, hanem a tehetőség megszabott irányának kiélése volt, hogy a kodifikációs munkában eltöltött élet után a kodifikáció legfőbb vezetője lett.

Utolsó éveiben a Magyar Jogászegylet elnöki székében ennek a nagyműtű ügyesülők feltrisszáló munkáját vezette. Egy összhangzatos élet stílusos mutatója volt, hogy Szászy Béla akkor került a Jogászegylet elnöki székébe, amikor a munkaprogramot a kodifikáció megbeszélése szállította. Legutolsó nagyszabású elnöki megnyitó előadása irodalmi megnyilvánulásként is elsőrendűnek számít a jogfejlődés alapvető tendenciáit oly ritkán tárgyaló magyar irodalmunkban.

Tragikus vonása, Mózesi sors. Hosszú vándor évek után a kodifikáció közel jutott az ígéretföldjéhez. Szászy Béla csak a megvalósulás küszöbéig tudta betűseregét felvonultatni.

A magyar jogászság fájdalmas érzéssel látta kioldását és őszinte kegyelettel áldoz nemes emlékének.

B. S.

JOGALKOTÁS

A kft.-ről szóló 1930.V. t.-c. néhány, valószínűleg már a gyakorlati alkalmazás legelején felvetődő problémája a következő:

1. A T. 2. §-ában, 76. §-ának 1. bekezdésében és 82. §-ának 2. pontjában bizonyos nyilatkozatok érvényessége — ha azok magánokiratba vannak foglalva — ügyvédi ellenjegyzéstől van függővé téve. Ennek az alakszerűségi kelléknek a közelebbi érvényrejtetése tekintetében azonban a T.-ben